Başmuharriri: Cavit ORAL

CUMARTESİ
21
SONTEŞRİN
1942
Yıl: 3 No. 684

İDARE YERİ:
Çakmak caddesi Adana
Telefon 138— Posta K. 48

Abone: Yıllığı 14, altı aylığı 7, aylığı 125 kuruştur

Fiyatı 5 Kuruştur

BUGÜN

Siyasî, İktisadî, İçtimaî Gündelik Gazete

DOGAN
SİGORTA ANONİM ŞİRKETİ
ADANA ve HAVALİSİ UMUMÎ ACANTALIĞI
Pek Yakında Açılıyor.
Asfalt Cadde No. 69 Telefon 112

Vurguncu *Çok şiddetli ceza görecek*

Millî korunma kanunundaki noksanlıkları telâfi edecek proje hazırlandı

Memnuiyete ait işleri ihbar edenlere, bulunan malın tamamının bedeli verilecek

Ankara 20 (Hususî muhabirimizden)— Millî korunma kanununda görülen noksanları telâfi etmek maksadiyle bir müddettenberi yapılan hazırlıklar sona ermiştir. Hazırlanan yeni prejede, görülen bu noksanlıklar ortadan kaldırılmakta ve cezaî müeyyideler bilhassa fazlalaştırılmaktadır.

Projede cezaî müeyyideleri ihtiva eden maddeler şunlardır: «sanayi müesseseleri hakkında hükûmetçe istenen malûmatı vermeyenler, alınan kararlara aykırı hareket edenler ihraç satışlarının şartları hakkında alınmış kararlara riayet etmeyenler 500 liradan 5000 liraya kadar cezalandırılacaklar, tekerrüründe 1000 liradan 10000 liraya kadar para cezasına mahkûm olacaklardır.

İthal ve ihraç madelerinin tespit edilen hükümlerine riyat etmiyenler bir aydan bir seneye kadar hapis ve tesbit edilen ihraç ve ithal fiyatlariyle satışın veya mübayaanın yapıldığı fiyatlar arasındaki fark tutarının yirmi misli ağır para cezasına mahkûm edilecektir. Suçun tekerrüründe bu miktar iki kat arttırılacaktır.

Selâhiyetli memurlara malûmat vermiyenler, vesika ve defterlerini göstermeyenler 100 liradan 1000 liraya kadar, tekerrüründe 500 liradan 5000 liraya kadar para cezası vereceklerdir.

Sanayi ve maden müesseselerinde ve diğer iş yerlerindeki hizmetlerini mazeretsiz bu müsseselerle un değirmenlerine ve un fabrikalarına el konarak işletilmesi kararına aykırı hareket edenler, vesaitinakliyelerin seyrüseferleri ve ücretleri ve çalıştırılmaları hakkındaki kararlara riayet etmeyenler, hububat, ekmek ve ektirmek kararlarına riayet etmeyenler birinci defasında 100 liradan 10000 liraya kadar, tekerrüründe iki kat ceza vermekle beraber bir aydan bir seneye kadar hapis cezasına çarptırılacaklardır.

Hükûmetçe yapılan mübayaaya muhalefet eden ticarî kredilerin tahdit, tayin ve men'ine ait kararlara riayet etmeyen millî müesseseler 3000 liradan 50000 liraya kadar para cezasına mahkûm olacaklar, tekerrüründe bu miktar 6000 liradan 100000 liraya kadar yükseltilecektir.

El konulan maddeyi ve yardımcı malzemeyi teslimden imtina edenler, kaçıranlar, saklayanlar bunlara teşebbüs edenler ve bunlara bilerek yardım edenler 250 liradan 100000 liraya kadar para cezasına mahkûm edilecekler ve malları da musadere olunacaktır.

Memnuiyet hilâfına ve ticaret maksadile imalât yapan ve satanlar 100 liradan 1000 liraya kadar, tekerrüründe 500 liradan 5000 liraya kadar para cezasına mahkûm olacaklardır.

Halkın ve millî müdafaanın katî ihtiyacı olan maddeler hakkında alınan kararlara riayet etmeyenler 500 liradan 5000 liraya kadar mahkûm olacaklar, tekerrüründe bu miktar 2000 liradan 50000 liraya kadar çıkarılacaktır.

Tesbit edilen mikdarlar üstünde stok yapanlar, faaliyet sahaları dışında stok yapanlar, tüccar olmayanlardan her hangi bir maddeyi ticaret maksadile biriktirenler 1000 liradan 10000 liraya kadar, tekerrüründe 5000 liradan 50000 liraya kadar para ve ayrıca bir seneden 5 seneye kadar hapis cezasına mahkûm edileceklerdir.

Her kangi bir maddeyi hükûmet tarafından tesbit edilecek şahsî ihtiyaçlar üstünde biriktirenler 50 liradan 1000 liraya kadar para cezasına mahkûm edilecekler, tekerrüründe iki misli para cezasına ve ayrıca 3 aya kadar hapis olunacaklardır.

Bu memnu fiillerden herhangi birini bilerek işlemeğe teşebbüs edenler, bu fiillere bilerek yardım edenler, yaptıranlar 2000 liradan 100000 liraya kadar para cezasına ve 3 seneden 10 seneye kadar hapis cezasına mahkûm edileceklerdir.

Memnuiyete ait işleri haber verenlere, bulunan malın temamının bedeli suçludan alınarak verilecek ve haber verenin ismi gizli tutulacaktır. Hakikî ihbarda bulunmıyanlar memnu filin azamî cezasile cezalandırılacaklardır.

Her vilâyette ve lüzum görülecek kaza merkezlerinde 3 azadan mürekkep birer ihtikârla mücadele heyeti kurulacaktır. Bu heyet azasının ikisi belediye encümenleri azasından veya dışarıdan seçilecek, üçüncüsü de adliye vekâletince intihap olunacaktır.

Bu heyetler 8 günde kararlarını verecekler ve bu kararlar kat'î olacaktır. 50 liradan 100000 liraya kadar para, dükkân ve mağazaların bir aydan bir seneye kadar kapatılması cezaları bu heyetler tarafından verilebilecektir.

Bir nehir üzerindeki köprüyü geçen Rus suvarileri

Almanlar Bingazi'nin tahliye edildiğini bildiriyor

Rommel Kuvvetleri Ageylada toplandı

Bizerteye ağır tanklar çıkaran Mihvarciler Tunus — Bizerte arasında tahkimat yapıyorlar.

Rabat 20 (a. a.) — 17 son teşrinde birinci ordunun kuvvetli devriyeleri Tunusun şimal kıyı bölgesinde makineli Alman müfrezelerile temasa geçmiştir. Düşmanın savaşa iştirak eden 30 tankından 8 i tahrip edilmiştir. Birkaç İngiliz tanksavar topuyle ağır top savaş dışı olmuştur.

Başka bir çarpışmada 3 Alman tankı daha tahrip edilmiş ve tanklarla işbirliği eden Alman kıtaları çekilmek zorunda kalmıştır. Müttefik paraşütçüleri dün gece Mihverin 6 zırhlı arabasını tahrip etmiş, bir miktar esir almmıştır.

Almanlar Bizerteye birkaç ağır tank çıkarmağa muvaffak olmuşlardır. Gabese de hafif tanklar çıkarılmıştır. Buraya uçakla getirilen 200 Alman piyadesi Fransız askerlerinin mukavematine rağmen Gabes belediye dairesiyle kışlayı ele geçirmiştir.

Vişi 20 (a.a) — Tancadan gelen ve radyoda verilen bir haber, General Arzenhaverin şimal Afrikada Anglo-Saksonlar tarafından işgal edilen topraklarda umumî seferberlik ilân ettiğini bildiriyor.

Londra 20 (a.a) — Fas radyosu, birinci ordunun Tunusta Almanlara karşı hareketlerde bulunduğunu ve 11 Alman tankının tahrip edildiğini bildirmiştir. Salâhiyetli Londra mahfilleri bu haberi teyit ediyor.

Berlin 20 (a.a) — Salâhiyetli Alman mahfillerinden bildirildiğine göre, Cezayirden gelen ve Tunus topraklarında sahil boyunca ilerleyen birinci İngiliz ordusuna bağlı kuvvetli birlikler Tabakaya varmıştır. Burada iki tarafın keşif müfrezeleri arasında ilk çarpışmalar olmuş ve İngilizlerden esirler alınmıştır. Tabaka Cezayir hududundan 30 kilometre uzakta bir Tunus limanıdır.

Ankara 20 (R. G.) — Bugünkü Alman resmî tebliği, hütün askerî tesislerin tahribinden sonra Bingazinin tahliye edildiğini bildirmiştir. Bir Kahire tebliğinde ise, Britanya kıtalarının şehrin çok yakınlarına ulaşmış oldukları kaydedilmektedir.

Sekizinci İngiliz ordusu Agedabya istikametinde ileri hareketine devam ediyor. Rommel kuvvetlerinin El-Ageylada toplanmış olduğu haber verilmektedir.

Harekâtın başındanberi İngilizler 120 uçak iniş meydanı ele geçirmişler, 500 den fazla tahrip edilmiş veya edilmemiş uçak zaptetmişlerdir.

Harekâtın ilk günlerinde esir edilen Alman generalı İngiltereye getirilmiştir.

Ankara 20 (R. G.) — Bizertenin 70 kilometre batısında müttefik kuvvetlerle Mihver kuvvetleri arasında vukua gelen ilk çarpışmada Almanların geri püskürtüldüğü bildirilmekte, Fransız askerlerinin müttefiklerle yanyana muhrrebe etmekte olduklarına işaret edilmektedir.

Tunusa havadan ve denizden getirilen Mihver kuvvetlerinin, Tunus — Bizerte arasında tahkimata hazırlandıkları haber verilmektedir.

Asıl unsurlar henüz muharebeye girmemişlerdir.

General Frankonun Ruzvelte verdiği cevap *İspanya Hitlere Yardım Etmiyecek*

Almanya, Frankodan, İspanyanın hareket hattı hakkında demeçte bulunmasını istedi

Ankara 20 (R. G.) — Nevyorktan gelen bir telgraf şu haberi vermektedir:

İyi malûmat alan Avrupa mahfillerine göre, Almanyanın Madrit büyük elçisi şu üç maksatla General Frangoyu ziyaret etmiştir:

1 — Vişi Fransanın işgalini bildirmek için,

2 — İspanyanın hareket hattı bakımından General Frankodan bir demeçte bulunmasını istemek için,

3 — İspanyanın hücuma uğramadıkça tarafsız kalıp kalmıyacağını öğrenmek için.

General Franko, İspanya muhariplerden her hangi biri tarafından hücuma uğradığı takdirde derhal öte tarafın yardımını isteyeceği cevabını vermiştir.

Londradan verilen bir habere göre, İspanın Vaşington büyük elçisi, hükûmetin tarafsızlık siyasetine şimdiden sonra da devam edeceğini bildirmiştir.

«Atlante» isimli gazete, bu bahs etrafında şunları yazmaktadır:

«General Frankonun Ruzvelte verdiği cevap, İspanyanın Hitlere yardım etmiyeceğini ihsas eylemektedir.»

Diğer bir gazete de şöyle demektedir:

«Hitlerin İspanya ile harbe tutuşması ihtimali vardır. Çünkü bu harpte pek büyük önemi olan mevziler İspanyanın elinde bulunmaktadır.»

Amerikalıların görüşüne göre, Hitlerin büyük bir karşı darbe hazırladığı muhakkaktır.

Kış taarruzu

Sovyetler cepheye 50 tümenlik bir ordunun nakline başladılar

Vilâdî Kafkasta mühim bir Sovyet muvaffakiyeti

Ankara 20 (R.G) — Kafkas dağlarının şimal kapısını teşkil eden Vilâdi kafkasdaki muharebeler hakkında Sovyetler bugün olağan üstü bir tebliğ neşretmişler, Almanların tam bir yenilmeye uğradıklarını bildirmişlerdir.

Almanların 13 ncü tank tümenlyle bir piyade olayı ve müteaddit takımlar imha olunmuş; 140 tank, 36 uzun menzilli top, yüzden fazla ağır makineli tüfek, bir milyondan fazla tüfek mermisi ele geçirilmiştir.

Yağan şiddetli karlar dolayısiyle bütün cephelerde muharebeler durmuştur.

Sovyetlerin kış taarruzu için Siberyeda yaşayan kimselerden 50 tümenlik bir ordu hazırladıkları ve cepheye nakline başladıkları haber verilmektedir.

Memurlar tarafından doldurulacak beyanname ve cetveller geldi

Memurlara verilecek tayin ve parasız eşya hakkında Maliye Vekâletinden Vilâyetlere bir tamim yapılmıştır. Diğer taraftan, geyim eşyasının temin ve tevzii şekli hakkında hazırlanan talimatname ile memurlar tarafından doldurulacak beyannameler de valiliklere gönderilmiştir.

Talimatnameye göre, husus idareler, belediyeler ve 3659 sayılı kanuna tâbi müesseseler elbiselik kumaşları kendileri tevzi edeceklerinden beyanname ve cetveller yalnız umumî muvazene ve mülhak bütçeli daireler memur ve müstahdemlerile subay ve askerî memurlar tarafından doldurulacaktır.

Almanlar vaziyeti düzeltmek için

Doğudan, Norveçten ve Fransadan hava birlikleri çekiyorlar

İtalyada korku!

"İtalya için mukadderat saati çalmağa başladı,,

Ankara 20 (R. G.) — Bugün Londra radyosu şunları söylemiştir:

Roma radyosu «İtalya için mukadderat saati çalmağa başlamıştır. Teşebbüsü ele alan Britanya ve Amerika kuvvetleri Avrupayı tehdit etmektedir.» demiştir.

Salâhiyetli Faşist makamları, İtalyada her türlü ihtimale karşı hazır bulunmak lâzımgeldiğini söylemektedirler.

Hangisi doğru?

Ankara 20 (R. G.) — Afrikada bulunan Amiral Darlan, Fas radyosile Fransız askerlerine hitap etmiş ve demiştir ki:

Mareşal Petenin bana vermiş olduğu emirleri yapıyorum. Sizlerden vatanımız, Mareşalimiz için itaat istiyorum.»

Aynı günde Mareşal Peten de Fransızlara radyo ile bir hitapta bulunmuş ve şunları söylemiştir:

«Fransızlara lâyık olmayan Şeflere itaat etmeyiniz. Vazifeniz müttefiklere mukavemet etmektir.»

Röpörtaj

Amerikan askerî kamplarında hayat

Hususî bir birlik, kur'a efradını eğlendirmek için 40 milyon Türk lirası toplamıştır.

Bu kamplarda her hafta suvareler ve balolar tertip edilmekte, Amerikan askeri kadınlı erkekli eğlenmektedir.

Journal de Geneve gazetesinin Nevyork muhabiri bildiriyor: Söz ve toplantı serbestliği, açık yerlerde yapılan umumî toplantılar ve halkın fikrini anlamak için tatbik edilen yeni metotlar sayesinde Amerikan halkının durumu hakkında hakikî bir fikir edinmek kabildir.

Gallup enstitüsü tarafından yapılan bir araştışma ya göre 1941 senesi ağustosunda Amerikan milleti, Rus mukavemetinin doğurduğu tesir altında Almanyaya karşı harbe girmek firini benimsemiştir.

Amerikalılar, kendilerini derin bir surette yaralıyan Pearl Harbour baskınından sonra ise sabırsız bir savaşçı durumunu almışlardır.

Bugün gazete idare hanelerine her yaştan ve her cinsten kimseler tarafından mektuplar yağmaktadır.

Bunlar, mektuplarında: «Harp işlerine nasıl faydalı olacaklarını» sormakta ve hükûmetin, yardımlarını istememiş olmasından dolayı teessüf etmektedirler.

İntizar vaziyeti, öyle bir gerginlik doğuruyor ki, en küçük çarpışma, Amerikalıların küçük bir muvaffakiyeti, önemi ile mütenasip olmıyan yankılar uyandırmakta, bu maceraların kahramanları «Tokyoyu bombardıman etmiş olan adam» gibi omuzlar üzerinde taşınmaktadır.

Halk, dünyayı dolaşan aşırı iyimserlik ve aşırı kötümserlik cereyanlarına kolaylıkla kapılmaktadır.

Halkın azim ve kararı pek büyük, emniyet ve itimadı ekseriya gurur ile karışık olduğu için bir uzlaşma fikri aslâ akıldan bile geçirilmemektedir.

İstihsalât Nazırı Domald Nelson Amerikan kongresinde, Amerikan harp istihsalâtının 1941 senesindenberi üç misli arttığını açığa vurduğu zaman muzaffer bir seferden dönen galip bir başkomutan gibi katlanmıştır.

Amerikalılar, hâlâ ezici bir hava üstünlüğü sayesinde kendilerince bu kadar kıymetli olan yaşama tarzlarını, özel hürriyetlerini ve kurullarını muhafaza edeceklerini düşünüyorlar.

Bu bağlılık, nazarî değildir. Derin bir ihtiyacın mahsulüdür

Bir Amerikalı, Avrupa hakkında ne işitir ve ne duyarsa midesini bulandırır. Orta halli Amerikalılar, hiç bir zaman arsıulusal siyasetin teferrüatını kavramamışlardır.

Fakat emniyet hisleri yaralandıktan sonra bütün harb bölgelerinde cereyan eden askerî hareketleri ve diplomatik görüşmeleri pek büyük bir dikkatle takibediyorlar.

Amerikalıların haber alma vasıtaları arasında radyo spikerleri pek büyük rol oynuyorlar. Halkın en çok beğendiği sözcü, muhakkak B. Roosveltin ta kendisidir.

Gallup enstitüsünün tahminlerine göre Pearl Harbour baskınından sonra B. Roosveltin taraftarları yüzde 84 e fırlamış ve nihayet yüzde 78 de karar kılmıştır.

B. Churcillin Amerikalılar arasındaki rağbet ve muhabbet derecesi de yüzde 78 dir.

Birleşik Amerikada millî birlik hasıl olmuştur. İlk defa olarak ticaret odası, fabrikatör birliği, Amerikan iş federasyonu ile fabrikatörler organizyonları kongresi mümessilleri, hep birlikte 23 temmuzda B. Roosvelt tarafından kabul edilmişlerdir.

Bu, şimdiye kadar görülmemiş bir birlik manzarası teşkil eder.

Bundan Amerikalıların hususundaki kesin azim ve kararları anlaşılır.

Yapılan son dajlar, büyük ekseriyetin, seferber edilmemiş olan bütün erkek ve kadınların hizmete alınmaları, bütün istihsallerini silâhlanmaya tahsis etmiyecek olan bütün endüstrilerin devletleştirilmesi, bütün grevcilerin seferber edilmesi, tam ve mutlak tevzi vesikası usulünün tatbiki fikrini kabul etmekte bulunduğunu gösterir.

Bugün aileler, henüz mahrumiyetlere uğramamışlardır. Yaşama seviyesi, İngiltere ve Almanyadakinden çok yüksektir.

1914 senesindenberi, ücretler yüzde 115 arttığı halde hayat pahalılığı yalnız yüzde kırka varmıştır. Ücretler, harb başlıyalıdanberi yüzde 48 nispetinde arttırılmıştır.

Amerikada hayat, sulh zamanındaki gibi devam ediyor. Haricî manzara, yalnız askerî merkezlerde yahut ta harp endüstrisinin fev kalâde geliştiği fabrikalarda değişmiştir.

Muhakkak olan bir şey varsa, Amerikalıların yürekten kopan kahkahaları Nevyorkta daha nadir oluyor.

Delikanlıların askere alınması aileleri tarafından vakar ve ciddiyetle karşılanıyor, Amerikanın diğer bir hususiyeti de askerlik hayatının Avrupada olduğu gibi sivil hayat ile tam bir surette alâkanın kesilmesini gerektirmemesidir. Muvakkat bir zaman meslek değiştiriliyor.

Amerikan askeri, büyük bir konforla iskân ve iaşe edilmekte ve garipsememesi için askerlikte kendi sanat ve mesleğine uygun hizmetler istenmektedir.

Askerî kamplarda bulunan mağazalar, iyi bir surette cihazlandırılmıştır. Hususî bir birlik, kura efradını eğlendirmek için 30 milyon dolar, yani Türk parasile 40 milyon liraya yakın para toplamıştır.

Her hafta suvareler ve balolar tertip edilmekte ve civardaki bütün genç kadınlar bunlara iştirâk eylemekte ve yeni dostluklar kurulmaktadır.

Bundan dolayı akşamları bütün Amerikanın manzarası sulh zamanındakinden daha canlıdır. Şunu da unutmamak lâzımdır ki, evlenmemiş olan bir Amerikaneri ayda 50 dolar (takriben altmış lira) aylık almakta, bunun da lokantaların, kıraathanelerin, sinema ve otellerin işleri artmaktadır. Evlenme adedi fevkalâde artmıştır.

Harp, diğer sahalarda da tesirini göstermektedir. Meselâ Nevyorktaki Columbia üniversitesi, yaz sömestrelerinin en hararetlisini geçirmiştir.

Nevyorkun büyük musiki stadında akşamları, her ırk ve cinsten binlerce insan, açık havada verilen konserleri dinliyor. Bütün bu haller, harp içindeki Amerikanın çehresiai gösterir.

Varlık vergisi verecek-lerin listesi hazırlanıyor

Varlık vergisi komisyonu ilk toplantısını önüzmüzdeki pazartesi günü yapacaktır. Kazançları ve varlıkları itibarile vergi mevzuuna girecekleri listeleri hazırlanmağa başlamıştır.

Dünyada Neler Oluyor?

Şekerden harp malzemesi

Japonlar tarafından işgal edilen Filipin, Cava, Borneo adaları çok şeker kamışı yetiştirir. Bundan çıkarılan şeker başka yerlere gönderilirdi.

Şimdi sevkiyat yapılamadığından Japonlar şu iki tedbiri düşünmüşlerdir.

1 — Şeker kamışı yetiştiren tarlalardan bir kısmının pamuk ve pirinç yetiştirmeğe tahsisi.

2 — Şeker kamışından sanayide kullanılacak faydalı maddeler çıkarılması.

Cava adası ile Filipin adalarındaki şeker kamışı tarlalarından bir kısmına şimdiden pirinç ve pamuk ekilmiştir.

Mahallî halkın ve Japonların ihtiyacına yetecek miktardan fazla şekerler sanayide kullanılacak maddeler çıkarılmak üzere hususî fabrikalara sevkolunuyor.

Çünkü şekerden buthanol ismindeki madde çıkarılmaktadır. Bu madde boyaların halledilmesinde kullanılmaktadır.

Buthanolden bir de isooktan ismindeki tayyarelerde kullanılan suni benzinin maddei asliyesi elde edilmektedir.

Bu suretle fazla şekerlerden çok lüzumlu olan sanayi ve harb maddesi çıkarılmaktadır.

●

Vapur fiyatları da on misli artmış

İsveçli bir vapur sahibi, 8000 tonluk eski bir vapurunu 750 bin İngiliz lirasına satmıştır. Vapuru 1933 senesinde 80 bin sterline satın almıştı. Umumiyetle vapur fiyatları on mislinden fazla yükselmiştir.

Buna sebep vapurların mütemadiyen batırılmasıdır.

1939 da denizlerdeki vapurların mecmuu tonu 67 milyondu. 3 sene içinde bunun 21 milyonu batırılmıştır.

DAHİLİ HABERLER

Varlık vergisinin tatbikatı dolayısile

Gayrimenkuller Üzerinde yapılacak muamele

Mükelleflerin gayri menkulleri devlet alacağına karşı kanunî teminat sayılıyor

Ankara 20 (Hususî muhabirimizden) — Tapu ve Kadastro Umum müdürlüğü, tapu müdürlüklerine Varlık vergisinin tatbikatı münasebetile gayrimenkuller üzerinde yapılacak muamelenin şekli hakkında bir tebliğ göndermiştir. Tebliğde şöyle denilmektedir:

Varlık vergisi kanununun hükümlerine göre, bu vergi ile mükellef olan borçluların gayrimenkulleri devlet alacağına karşı kanunî teminat hükmündedir. Bu teminat hükmünün icra kabiliyeti üçüncü şahısların hukukunun korunması bakımından bu vergi ile mükellef olanların yapacakları her türlü temlikî ve takyidî tasarrufların da Varidat idarelerinden sorulması vazi kanunun maksadına uygun görülmüş olduğundan tapu sicilleri üzerinde temlikî ve takyidî tasarrufların icrası için evvel-emirde keyfiyetin alâkadar varidat idaresinden sorulması hususunun göz önünde tutulması lâzımgelir.

Müsadere edilerek veya başka bir sebeple satılmak üzere mal dairelerine teslim olunmuş eşyanın satış şekli hakkında Ticaret ve Maliye vekillikleri arasında hasıl olan mutabakata göre, bu gibi mallar şu esaslar dahilinde satılacaktır:

1 — Resmî dairelerin ihtiyacını karşılayacak olanların bedel takdiri suretile bu dairelere ve resmî dairelere lüzumu olmıyanların ise mahallî Sümerbank satış mağazalarına veya Ofislere devrolunacaktır.

2 — Bu şekiller tatbik olunamadığı taktirde mal dairelerince arttırma usulü ile satılacaktır. Ancak bu suretle arttırmaya çıkarılacak maddelere mahallî belediyelerce konulmuş azamî bir fiyat haddi mevcut ise artırmaya bu fiyat bulununcaya kadar devam edilecek ve aynı fiyatle müteaddit talip zuhur ederse aralarında kur'a çekilecektir.

Azamî fiyatları tesbit edilmemiş maddelerin ise serbest arttırma neticesinde en yüksek bedeli verecek taliplerine ihalesi ile satışlar tekâmül ettirilecektir.

memurin muhakemat kanununda yapılacak değişiklikler

Ankara 20 (Hususî muhabirimizden) — Memurin muhakemat kanununda bazı değişiklik yapmak maksadile yeniden çalışmalara başlanmıştır. Bugüh Adliye Vekâletinde alâkadar Vekâlet mümessillerinden mürekkep bir komisyon proje esaslarını gözden geçirmiştir.

Hazırlanmakta olan bu proje ile memurin muhakemat kanununun hükümleri daha çok tahdit edilmektedir. Memurların memuriyet vazifesinden mütevellit yapacakları suçlar projenin muhtevasını teşkil etmiş olacaktır.

Sigara tipleri tahdit edilecek

Ankara 20 (Hususî muhabirimizden) — Bir müddettenberi sigaralarda görülen nedreti bertaraf etmek maksadile yeni bazı tetkikler yapılmakta olduğu haber verilmektedir. Söylendiğine göre, mevcut sigaraların cinsi muayyen bir kaç tipe irca olunacak ve bu işle müterafik olarak fiyatlara da bugünkü masrafları karşılayacak şekilde bir mikdar zam yapılacaktır.

Vilâyet umumî meclis seçimi

Öğrendiğimize göre, bu ayın 25 inci çarşamba günü Vilâyet umumî meclis azalığı seçimi yapılacaktır.

İktisat

Fiyat Politikası

YAZAN
R. Tekeli
Yüksek Mühendis

1918 den sonraki zamana göz atacak olursak, orada fiyat politikasından ziyade, devletler arası ticaret politikasının mevzubahsedildiğini görürüz. Bugün ise fiyat meselesi hakkındaki düşünceler ön safta bulunmaktadır. Zira fiyat evrakı nakdiye kıymetinin artık temelini teşkil etmektedir.

Evrakı nakdiye kıymetinin sabit kalışını, karşılığı olarak elde edilebilen eşyaya göre mukayese etmek mecburiyetindeyiz. Eğer paranın kıymetinin sabit kalması isteniliyorsa, fiyatların esaslı bir değişikliğe maruz kalmamasına azamî itina etmek mecburiyeti vardır. Bunun için diğer mühim şartlar meyanında ilk önce memleket dahilinde fertlerin egoistliğinin önüne set çekmek lâzımdır. Harp dolayısile hasıl olan vaziyet, arzedecek bir şeyi olan herkese, her sahada bu fırsattan istifade ederek verecekleri mala çok karşılık istemeleri, yani fiyatları yükseltmeleri, imkânını veriyor. Memleket dahilinde bu ferdî egoistliği kırarak sabit fiyatlar temin etmek fiyat politikasının esas vazifesini teşkil eder.

Fiyat politikasında rol oynıyan iki mühim âmil vardır: İstihsal, dağıtma.

İstihsalin artırılması:

Serbest iktisadın fiyat sistemi de serbesttir. Bu fiyat sistemi harp zamanında istihsali artırmak için belki çok sahalarda iyi neticeler verebilir. Çok hallerde inkâr olunmayacak bir hakikat varsa, fiyatların yükselmesi, istihsalin artırılmasına ve bu istihsal ile uğraşanların şevklerini artırmağa yardım eder.

Dağıtma meselesi:

Gözden kaçırılmaması lâzım bir keyfiyet varsa, o da iktisatta yalnız istihsalin değil, ayni zamanda dağıtmanın büyük bir rol oynadığıdır . Dağıtma problemine memleketimizde ehemmiyetine uygun olmayan derecede kıymet verilmektedir. Çekilen sıkıntıların istihsalin azlığından olduğunu ve onu artırmak için çok büyük gayret göstermemiz icabettiğini her gün tekrarlayarak yalnız eşyaların istihsaline yardım eden vasıtalara kıymet verirken hepimizin gözünden kaçan nokta dağıtmanın ehemmiyetidir.

— Devamı dördüncüde —

Günün adamları

General Aleksander

(İngiliz Ortaşark Başkomutanı)

İngilizlerin Ortaşark kuvvetleri Başkomutanı Sir Harold Aleksanderin şahsiyetini izah için şu fıkrayı anlatıyorlar:

Son harpten bir kaç yıl evvel Aldershot'ta bir kaç yüksek kimselerin huzurunda, büyük bir askerî manevra yapılıyordu. Bu manevraya, General, düşman tarafı temsil eden kuvvetlerin komutanı olarak iştirak etmişti. Tam vaziyet tamamiyle kendi lehine inkişaf etmiye başladığı bir sırada döğüşün hakemi tarafından : «ateş kesl» emri geldi.

Sir Harold birden parlıyarak:

— Ne ?? Diye haykırdı, bazı efendilerin karnı acıktığı için ben zaferimden mi olacağım?

Ve emri hiç duymamış gibi musavver düşmanını tamamiyle imha edene kadar manevraya devam etti.

İşte bu fıkra Sir Harold'un bütün tarakkisini meydana kor. Mesleğine olan aşkı, muharebedeki atılganlığı, içtimaî ve monden kaidelere olan aldırmazlığı bundan çok iyi anlaşılır. Bu yaradılışı bazan onun aleyhine olmuştur. Harp dairesi otoriteleri onun uysal olmamasından emirleri olduğu gibi telâkki etmemesinden şikâyetçi olmakla beraber yüksek kabiliyetini de takdir etmektedirler.

Sir Harold 1891 senesinde İrlanda da doğmuştur. Seksen senedenberi İngiltere ordusunda misline tesadüf edilmemiş bir hızla mesleğinde ilerlemiştir. 1914 senesinde, yirmi üç yaşında iken yüzbaşı rütbesile Fransada döğüşmüş ve Loos'ta Military Cross'u kazanmıştır. İki sene sonra da sonsuz cesareti yüzünden kurmay seçilmiş ve kendisine bir bataryanın kumandanlığı tevdi edilmiştir.

Somme muharebesinde Distinguished Service Order ile Legion d'honneur nişanını almıştır. 1917 de 26 yaşında iken binbaşı olmuştur. 1918 de mütarekeden sonra yeni doğan Letonya hükûmetinin tamamiyle teşekkülüne kadar orada kalmak vazifesiyle Rigaya gönderilmiştir.

İngiltereye döndükten sonra binbaşı Aleksander orduya sporu sokmakla çok meşgul olmuştur. Vücut hareketlerinin bir askerin yetişmesinde çok ehemmiyeti olduğu kanaatinde idi.

●

Aleksander her zaman rütbesindeki subayların en genci olmuştur. 34 yaşında albay ve 45 yaşında, 1936 da da tugay komutanı olmuştur. 1939 da harbin ilânında, birinci tümenin başında Fransa cephesine gönderilmiş ve bir kaç hafta sonra kendisine birinci kolordunun komutanlığı verilmiştir. Bu tayini onu Dunkerque çekilişindeki talihsiz rolü yapmıya mecbur etmiştir. Bu çekilişin feci bir hezimet halini almamasında Aleksanderin büyük bir soğukkanlılıkla ve vaziyete hâkim olarak işi idare etmesinin büyük tesiri vardır. Fakat adamlarını kurtarmış olmak kâfi değildi. Dunkerque hâdisesinden dersler almak lâzımdı. Bundan sonra İngiliz ordusu daima müdafaada kalmaktan vazgeçmeli ve taarruza geçmiye başlamalı idi.

«Battl School» isminde antrenman okulları kurdu. Burada askerler yüzerek dereler geçmesini, engeller aşmasını, süngü hücumları yapmasını talim ediyordu.

Aleksander, Dunkerqute edindiği tecrübeden sonra piyade kuvvetleri ile hava kuvvetlerinin anlaşarak hareket etmeleri için de çalıştı. 1941 sonbaharının büyük manevralarında bu iki kuvvetin ilişiğini esas olarak tutmuştur.

●

Aleksander : «çekilmek zorunda kalınca bile taarruz etmeli» demişti.

1942 şubatında prensiplerini mevkii tatbika koymak fırsatını buldu. Malezyanın zaptı ve Singapurun düşmesi Japonlara Birmanya yolunu açmıştı... İngiliz hükûmeti Hindistan Başkomutanı Sir Allan Hartleyi vaziyeti idareye memur etti. Fakat işin ehemmiyeti harekâtın başına daha tecrübeli birinin geçmesini icabettiriyordu. 5 Martta komutalık Sir Aleksandere verildi. Talihsizlik burada da başgösterdi. Tesadüfler hep aleyhe işliyordu.

Rangon'u almakla Japon ordusu malzeme nakline yarayacak büyük bir liman ele geçirmiş oldu. Bundan başka İngilizleri sevmiyen Birmanyalılar da Japonlara çok yardım ediyordu. Hava kuvvetlerinden kâfi derece yardım göremiyen ve yerliler tarafından yüzüstü bırakılan Sir Aleksanderin kuvvetleri, komutanlarının yüksek idaresi sayesinde kuşatılmak tehlikesini bertaraf ederek çok fena şartlar içinde Chindvin'e çekilmek zorunda kaldılar. Nihayet, düşmana dört ay üçe karşı birle çarpıştıktan sonra Aleksander Hindistanda vaziyeti düzeltmiye muvaffak oldu. ve Orgeneralliğe terfi etti.

Geçen on dokuz ağustosta, General Montgomery, Tobrkuta yeniden general Richtlenin yerine sekizinci ordunun komutanlığını ele alırken, Sir Aleksander de General Sir Claude Auchinleck'in yerine Ortaşark ordularının başkomutanlığına tayin ediliyordu.

Bugünkü Libyadaki zaferde General Montgomery kadar General Sir Harold Aleksanderin rolü vardır. Ve bundan dolayı İngiltere Kralı Altıncı Jorj bir mesaj göndeerrek kendisini tebrik etmiştir.

Türk Basını

Bir yanlışlık olacak...

YAZAN REFİK HALİD

Haberde bir yanlışlık olacak, sanırım: Tramvaylarda ilk ön iki sıra oturma yerleri kadınlara verilecekmiş ve şayet orada bir erkek oturmuş, bir kadın da ayakta kalmışsa biletçi erkeğe: «Kalk, diyecekmiş, yerini bayana ver!» Yaşlı, hasta, sakat birine, kadın veya erkek olsun yerimi vermekte gecikmem. Fakat sapa sağlam, dipdiri, ayaklarında mantarlı sivri iskarpin, sırtında gümüşlü tilki, başında goggçrik şapka, cakası bunların hepsinden daha yerinde bir kadın — nedir, kimin nesidir, lâkabı allı, benli veya sarıpapa mıdır?— benim güç belâ, talih eseri ilişebildiğim yerden mahrum bırakmak hakkına niçin sahip olsun. Yazın denizde erkeklere taş çıkarırcasına kulaç atan, bisiklette saatlerce adeleli çıplak bacaklarla çark çeviren, gazinoda tek dansı kaçırmayan, kısacası iş eğlenceye gelince atlet, pehlivan, canbaz, kovboy kesilen bir taze bayan da, velevki ahlâk ve iffeti söz götürmesin, yine böyle bir hak iddia edemezl. Kadın kâtip, müfettiş, müdür, profesör, doktor, tüccar, hâkim, mebus, her şey olduktan, tamamile erkekleştikten, memleket böyle ileri bir hamle attıktan sonra, çaresiz erkek muamelesi görecektir. Bu muameleye rıza göstermiyecekler. İş ve güçle meşgul olan erkeklerle kadınların tramvaylara koşuştukları saatler dışında yolculuk etsinler; evlerine erken dönsünler; hayatlarına ona göre düzen versinler..

Ayrıca biletçinin kavrayamıyacağı kadar nazik olan böyle bir işe, zaten ne yapacağını şaşırmış bir işçiyi memur etmek de doğru değildir. O, hangi kadının hürmete lâyık oldu- ğunu her zaman fark edemez. Bir sokak haspasına, bir kaldırım çiçeğine, biletçinin emrile yer vermekten hayâ ederim. İnsafla düşünülürse taze, sıhhatte bir kadın da yaşlı bir erkeğe yer vermekle mükelleftir.

Yer, kadın veya erkek ancak hasta, sakat, yaşlı, kucağında çocukluya verilir. Öte tarafı oturan erkeğin arzusuna, iyi niyetine veya hürmete lâyık olanı görmek hassasına bağlıdır. Onun içindir ki yapılacak şey bu vazifeyi biletçiye gördürmek değildir. Ya ön iki sırayı büsbütün kadınlara ayırmak, yahut meseleyi erkeğin terbiyesine veya terbiyesisliğine bırakmaktır.

(Tandan)

●

Çarşı pazar tefelsüfleri

YAZAN VÂ - NÛ

Eskiden şöyle düşünürdüm:

«— Aman... Kalabalık yer! Şu çamurla, itişli, kakışlı çarşıdan geçmiyeyim... Kenardan dolaşırım daha iyi...»

Fakat şimdi vaziyet başkalaştı: Hattâ daha dolambaçlı dahi olsa, pazarın ta göbeğinden geçmeği, sağa sola göz atmağı, şimdilik almıyacağım malların fiyatlerini bile sormağı lüzumlu buluyorum:

Sosyetede başka lâf konuşulmuyor zira... Bunları bilmesem, eskiden neşriyatı takib etmeyen bir cahil ne vaziyete düşerse ben de şimdi ona benziyeceğim...

***

Evvelâ bir bakkalın önünde durdum:

Heyret... Gözüme inanamadım... İpe dizilmiş Amasya bamyasını, daha geçen gün buradan 300 kuruşa almıştım.

Şimdi, aynı dükkânda (stok halinde bulunduğunu o zaman gördüğüm mal 400 diye etiket taşıyor.) Yanında da diğer bir bamya tomarı. Üzerinde 50 kuruş rakamı var..

«Nedir bu fiat farkı?...» diye, vaktile bir filozofun eseri üzerinde düşündüğüm gibi dalgın tefekküre daldım. Fakat malûmatım aldatıyor muydu beni acaba?... Taneler minimini olursa buna «çicek bamyası» denmez miydi?...

Öylesi daha makbul değil miydi?...

Bir adım daha yaklaşınca gördüm ki, meğer 50 den sonra bir sıfır varmış, silikliğinden dolayı ben onu görmemişim...

Buharalı hacılar, kuşbaşı etleri kavurarak boyunlarına gerdanlık gibi asarlarmış; ihtiyaç oldukça keser yerlermiş; «her halde, bu 500 lük Amasya bamyasından gerdanlık yapmak, şimdiki vaziyete göre pek daha uygun olacak!» diye gülümsedim, yürüdüm.

***

Şimdi mahut eski paltoların satıldığı dükkânın önündeydim. Bundan geçenlerde de bahsetmiştim: 130 — 200 arasında müstamel paltolar...

Yeni havadis: 225 likler de zuhur etmiş... Bir de 100 liralık var.

Tersine çevrilmiş olduğu halde yakası yağlı...

(Böyle bir mevzu yazarken ra kamlarda ve tarifte mübalâğa edecegimi karilerim benden ummamalıdırlar.)

(Akşam'dan]

Bir Alman seyyahının maceraları

YER YÜZÜ İNSANLARININ ESRARI

YAZAN L. Busch

- 2 -

Moğolların mı bunlardan, yoksa bunların mı Moğollardan geldiğine hükmetmekte insan şaşırır. Fakat aralarında sekiz sene yaşadığım bu insanlar karekter itibarile o kadar benzedikleri Moğollardan yine şaşılacak derecede ayrılırlar.

Zira Moğollar gibi cenkci, sert insanlar olmaları şöyle dursun bilâkis gayet halim, selim, intizam ve temizlik sever namuslu ve bilhassa güzelliğile düşkün insanlardır.

Eseasen bizim bu günkü medeniyetimizde en yüksek zaafımız olarak gördüğümüz süs ve lüks bu insanlar arasındaki süs ve lüks iptilası yanında pek sönük kalır. Ne gariptirki bu yarı çıplak hattâ Avustralyanın en vahşi yerlerindeki tamamile çıplak insanların güzelliğe düşkünlükleri korkunç bir derecededir!.

Bu gün medeniyet ve beyaz rengimiz üzerinde duyduğumuz gurur ve iftiharı ne kadar yaralıyacak olursa olsun her şeyden evvel şunu söyliyeceğim ki benim edindiğim kanaate göre bu günkü Avrupanın beyaz, medenî ve nazik insanları arzın ilk zamanlarda katiyen bir vahşi adalarda ayni şekilde aynı hayatı yaşamışlardır.

Bu gün yüzlerimizin ve derilerimizin hayli değişikliklerine rağmen gerek insan tipleri itibarile ve gerek bir çok adet ve itiksitler bakımından halâ Avustralyada yaşadığımız zamanlara ait bağları mukayese etmekteyiz... Nakledeceğim hakikatler benim bu kanaatimi bütün dünyaya aşikâr bir surette ispat edecektir.

Ben kendi hesabıma çok defa Orta Avustralyanın vahşi ormanlarındaki kabileler arasında bile öyle yüzler gördümki onların Londra vaya Berlinde tanıdığım profesörler ve madamların akrabaları olup olmadığından çok defa şüpheye düştüm. Benzeyişler o kadar şaşırtıcı idi.

Yarı esmer, beyazlara en yakın bu'unan Polinezyalılar da daha vahşi, Avustralyanın en vahşi yamyam kabilelerinden gelme olduklarını da ispat eden hâdise benim son derece tehlikeler içinde ve son derece büyük heyecanlarla öğrenebildiğim bir hakikattir.

Bu halim selim ve yamyamlıktan eser kalmamış insanların yamyam cedlerile halâ bağlılıkları var. Onlar pek eski mazilerine ait bu bağları gizli cemiyetleri ve gizli ayinler yoluyla muhafaza ediyorlar. Son derece gizli tuttukları bu ananeleri ben ölüm pahasına keşfedebilmek için pek uzun ve pek muhataralı bir surette çalıştım.

Ben o tarihlerde inci toplamak için Maryan adalarına birkaç gün için yerleşmiştim. Bir akşam üstü adaların şimali garbisindeki kayalıklarda balık avlayan bir yerliyi tüfeğimle öldürdüğüm bir köpek balığının hücumundan kurtardım. Baygın bir halde sahile çıkardığım bu adamcağız o andan itibaren bura yerlilerinde âdet olduğu veçhile hayatını kurtarmış olmama mukabil esir olarak benim hizmetkârlığıma girdi. (Pahua) isminde olan bu Masian yerlisi 30 yaşlarında fakat son derece halim ve iyi bir adamdı. Beni hakikaten bir köpek sadakatile seviyordu. O derece ki yanımdan bir dakika ayrılmıyordu.

Fakat hizmetimde bulunalı bir ay kadar bir müddet geçmemiştir ki ben de bu adamı son derece merak etmeğe başladım. Zira bana bu kadar sadık bir adam her onbeş günde bir birdenbire kayıp oluyor, kendini arayıp bulamayınca — vay mendebur vay! kaçtı!.. diyordum.

Fakat üç gün sonra Pahua tekrar geliyor, sessizce hiç bir şey söylemeden işlerine devam ediyordu.

Pahua tekrar yanıma döndüğü zaman adamın hali son derece şaşılacak bir değişiklikte idi. O haliyle adamın yüzü bir cani yüzünü andırıyordu. Gözleri kan çanağına dönmüş bir halde, uykusuz, yorgun ve korkunç bakıyordu. Yüzü, gözü yırtıklar, vücudu yaralar içinde idi.

O, üç gün zarfında fevkalâde zayıflamış, avurdu avurduna çökmüş ve son derece yorgun bir halde yanıma dönmüştü. O vakıt o kadar yorgun, zihnen o kadar meşgul görünüyordu ki, canı âdeta konuşmak bile istemiyor, maksatlarını hareketlerle ifade ediyor tek bir kelime bile söyleyemiyordu. Fakat bütün bu bitap ve harap haline rağmen gayet mesut ve rahat bir görünüşü vardı.

Bu civar adaların âdetlerini, âyinlerini pek güzel bildiğim için Pahuanın böyle diğer yerlilerden ayrı olarak muayyen zamanlarda kayboluşlarına hiç bir mâna veremiyordum. Evvelâ Pahuanın bazı caniyane işler yaptığına şüphe ettim. Zira çıplak vücudunda yıkanmağa çalışılmış olmasına rağmen lekeleri çıkarılamamış, taze kan izleri de görür gibi olmuştum. Bu şüphe beni rahatsız etti ve günün birinde kendi hayatım için de şüpheye düştüm. Bunun üzerine kendisinin cinayet işlerine karşı ne derece hassas olduğunu anlayabilmek için vahşiyane bir tecrübe yapmağa karar verdim.

Bir gün yelken gemisinde Pahuanın gözü önünde ipleri karıştırılmış olmasını bahane ederek yerli adamlardan genç birinin hiddetle üzerine saldırdım ve kaba etini bıçağımla deşerek kanattım.

Genç yerlinin kaba eti üzerine kırmızı kan fışkırınca Pahuanın birdenbire harikulâde bir heyecanla gözlerini açtığını, titreyerek yere düştüğünü ve ağzından köpükler geldiğini hayretle gördüm. Kan manzarası Pahuayı yıldırım gibi vurmuştu.

O vakit şüphem ve merakım büsbütün arttı. Baygın bir halde bulunan Pahuayı geminin büyük kamarasına indirdim. Biraz sonra kendine gelen Pahua beni karşısınd akaşlarım çatılmış, müthiş bir halde görünce son derece ürktü. Yüzünü kabahatli kabahatli ellerile kapayıp durdu.

Adamın yüzünü kapadığı ellerinin titrediğini görüyordum.

— Pahua dedim, cezanı göreceksin..

Pahua yerde titriyerek yüzüme korkak korkak baktı, dudaklarından yalnız (efendi) manasında şu kelime çıktı.

— Mau!..

Yerli lisanını epeyce bildiğim için elimdeki kamçıyı haveda sallıyarak üzerine yürüdüm ve bütün dehşetimle bağırdım.

— Pahua!... Sen canisin! Her onbeş günde bir insan öldürüyorsun!..

Pahua benim hiddetimden yere sinmiş bir halde dehşet saçan gözlerile ve titreyen dudaklariyle tekrar inledi.

— Mau!..

Tekrar gürledim:

— Seni mabut katillerine yapılan ceza ile öldüreceğim.

Bir hafta damarlarından damla damla kanını akıttırarak öldüreceğim ve kara ciğerini büyücü karılarla cinlere yedireceğim!..

Pahuanın dehşetinden gözleri dışarı fırlamıştı. Yerde sürünerek geri geri gitti. Cinler üzerine hücum ediyormuş gibi etrafına dehşetle bakınarak yutkunuyordu. Sonra dizleri üstüne kalktı, dizlerini öptü. Titreyen dudaklarile!..

— Öldür Mau!.. Ben katil değilim! dedi.

— Katil değil misin?

— Hayır, Mau!.. Mabut Boimang üzerine yemin ederim ki değilim!..

— Peki, köpek. Her onbeş günde bir nereye kayboluyorsun!

— Sonra uykusuz, parça, yara bere içerisinde geliyorsun! Bu kadar yerli var. Bir âyın olsa hepsinin gitmesi lâzım. Sen gizlice gidiyorsun!

İnsan kanı görünce nasıl bayıldın? Köpek! Doğrusunu söyle!.. Hırsızlık için mi adam öldürüyorsun? (Hırsızlık için) derdemez Pahua yıldırım vurmuş gibi titredi. Çünkü hırsızlık için adam öldürenleri Marianlılar vücudunun her uzvunu kaya arasında eze eze en büyük işkence ile öldürüyorlardı.

— Pahua dili tutulmuş bir halde:

— Değil, Mau, değil!.. Diye kekeledi.

Omuzlarına bir tekme vurarak onu ittim ve:

— Defol!.. diye bağırdım. Senin canını ben kurtardım.

Bir çok insanın soyulup öldürülmesi için mi?

Seni hükûmete teslim edeceğim.

Pahua ayaklarıma kapandı.

— Mau! Öldür beni!.. Mau!..

Esirim olan hizmetkârımın kâfi derecede korkmuş olduğunu görünce sesimi biraz hafiflettim..

Müşfik bir tavır aldım:

— Peki dedim. Söylemekten bu kadar korktuğun bir şey mi var?

Pahua o vakit tekrar ayakları mı öptü:

— Evet Mau!.. dedi.

— Sen adam öldürüyor musun?

— Hayır.

— Onbeş günde bir nereye gidiyorsun?

— Söylemem Mau!

— Niçin?..

Tekrar gözlerimi hiddetle açarak Pahuanın yüzüne müthiş bir bakışla baktığım için Pahua tekrar yere kapandı.

— Mabudumun hakkı için bana bir şey sorma Mau! öldür beni daha iyi! Diye yalvardı.

— Pahua! Canınla oynadığını iyi bil!. Niçin söylemiyorsun. 15 günde bir nereye gittiğini?.. Yoksa seni söylememek için mecbur edenler mi var?

Pahua birdenbire başını korku içinde salladı.

— Evet, Mau evet!.. diye kekeledi.

Ben tekrar gürledim.

— Kim bunlar?.. Pahua!.. Söyle!.. Yoksa sana karşı hiç bir emniyetim kalmıyacak!..

Ben yanımda katil bir adamı tutamam. Sana hayatını borçlu olduğun bana karşı bile sırlarını söyleyebilmekten seni men eden kimler olduğunu bilmek isterim.

Pahua benim kendisini söyletmeden sağ bırakmıyacağıma o kadar inanmıştı ki dizleri üzerine kalktı yarı belini örten ve (Tapo) dedikleri ottan örtülmüş kumaşı sol elile birdenbire aşağı sıyırdı, parmağı ile bana karnının sol tarafından tam karaciğer üzerindeki nokta şeklinde siyah bir işareti gösterdi.

— Bu! dedi.

— Sana sırlarını söyletmeyen o mu?

— Evet!

— Peki, nedir o? Söyle bakalım.

Pahua irileşmiş gözlerlyle korku içinde yüzüme bakıyordu.

— Sonu Var —

HİKÂYE

Bir geceydi...

Koltuğunda müsveddeleri, şuursuzca bir yürüyüşle ilerliyordu. « Düşkünler pansiyonu „ bitmişti. Aylardanberi, romanında, kendi yarattığı mahlûkları kendine muhatap yapmış, onlarla uzun uzun dertleşmişti.

Bütün baş vurmaların akametle neticelendiği, cebi boş, midesi boş, yorgun, ümitsiz, evine döndüğü günler, masasının başına çöker, şifahen hiç bir kimseye anlatmağa tenezzül etmediği kinini, nefretini romanının kahramanlarına söyletir, hayat ve insanlar hakkındaki hükmünü onlara verdirirdi.

His ve madde ıztırabını kendi yarattığı mahlûklarla paylaşmak, kederini adeta hafifletir, onu avundururdu. Şimdi artık bu imkândan da mahrumdu. " Düşkünler pansiyonu „ bitmişti.

Evine dönmek istemiyordu. Ekmeğini kazanamamış koskoca bir erkek olarak karısının, anasının yanına ne yüzle dönebilirdi? Onlara, son ümidinin de mahvolduğunu nasıl anlatabilirdi?

Selâminin prensibi, anasile, karısile, yakın dostlarile (Onun dostu üçü geçmez: o manen, maddeten kendi kabuğuna çekilmiş bir münzeviydi.) kederlerini ve dertlerini değil, neşelerini paylaşmaktı.

İntihar edecekti... Ağlıyordu. Gözlüklerini çıkardı; camlarını sildi. Dondurucu bir yağmur başlamıştı. Gece yürüyor, caddelerdeki kalabalık seyreliyordu.

Bir köşebaşında, düşkün kılıklı bir adam apansız karşısına dikildi:

— Hapisaneden bugün çıktım; açım!

Diye el uzattı. Saçı sakalına karışan sarı suratlı bu adam, cemiyetten intikam almağa ahdetmiş öfkeli bir tonla konuşuyordu. Çatlaklarına kir dolmuş iri avuçları, istediği verilmezse çarçabuk yumruk halini alabilecek kadar korkunç görünüyordu.

— Bir sene yattım; koca bir yılım demir parmaklıklar arasında çürüdü — diyordu — memurdum; suçum, zimmetime para geçirmekti. İki buçuk lira... İşlediğim muhakkak ki bir cürümdü. Amma... karımın ve kızımın ne kabahati vardı? ! Hâkim, benimle beraber karımı ve kızımı da mahkûm etmiş oldu ...

Bir ocak yıkıldı. Karım, açlıktan ve üzüntüden vereme tutuldu, gitti... Beyoğlunun Bayram sokağı, genç, güzel kızımla bir orospu daha kazandı.

Dün, karısını ve kızımı yaşatabilmek için hükûmet kasasından ikibuçuk lira çalan bu adam, cemiyete ve insanlara duyduğu hınçla, şimdi sadece midesi uğruna en büyük fenalığı yapmaktan çekinmiyecekti.

Selâmi, sokak lâmbasının ışık yollıyamadığı kuytu bir duvar dibinde, eskilikten arkası ışıldayan, yakası ve kolları yağ bağlamış pardösüsünü (Bütün israrlarına rağmen, karısının ve anasının satılmasına mâni oldukları pardösüyü) çıkardı; uzattı.

Saçı sakalına karışan dünün devlet memuru, bugünün yaman soyguncusu, koltuğunda pardösü, karanlıklara karıştı.

Belki onunla, sabaha kadar, haşlayıcı rüzgârın, elbisesinin yırtıklarından girip içinde anafor çevirdiği vücudunu ısıtacak ve gün ağarır ağarmaz paraya tahvil ederek boş kursağını dolduracaktı. Ve, hiç şüphe yok ki, hapisanede öğrendiği bu kolay geçim tarzile karnını doyurmağa devam edecek, günün birinde gene oraya düşecekti.

Selâmi, bir başmakale yüzünden gazetesinin tam iki ay kapatıldığı günü hatırladı.

Kanun — çok gariptir — üç yüze yakın gazete işçisini ve bunların eline bakan beşyüz insanı açlığa, sefalete mahkûm ederken, makaleyi yazan başmuharriri cezalandırdığına kani idi.

Yakası, kolları yağlı ince pardösüsünün kıymetini şimdi daha iyi anlıyordu. Titremeğe başlamıştı. Isınmak için adımlarına hız verdi.

Düşünüyordu: Mademki intihar edecekti, pardösüsünü çıkarıpta hayduda niçin uzatmıştı? Öldürülmekten mi korkmuştu? O halde intihar edemiyecekti demek... Bu ürperiş, hayata sımsıkı bağlı olmaktan doğmıyordu. Iztıraplı, sefil, yoksul bir hayat sürüklemedense ölmek şüphesiz üstündü. Fakat.. kendisini nasıl öldürecekti?

İntiharı düşündüğü dakikada verdiği karar; köprübaşına yürüyüp koltuğunda müsveddelerile denizin anaforuna atılmaktı. Kimbilir sular onu, çürümüş, kokmuş, mantarlaşmış bir leş halinde Marmaranın hangi sahiline atacaktı.

Hastalıktan baş kaldıramadığı koca ay içinde bir kere bile kendisini arayıp sormayan gazeteci arkadaşları " Kayıplara karışan muharrir Selâmi„ nin âkıbeti üzerinde paçaları sıvayacaklar, zabıtayla birlikte araştıracaklar; kalemlere sarılıp, olur olmaz esrarengiz masallar uyduracaklardı.

Nihayet günün birinde bu kayboluşun şekli ve mahiyeti anlaşılınca, sütunlar dolusu esrarlı vak'a yazan polis muhbirleri, verimli ve cazip bir mevzuu elden kaçırmanın öfkesi içinde, hadiseyi hemen beş satıra indirecekler, matbuat kanunundaki maddeyi göz önünde tutarak " İntihar „ keyfiyetini " müessif bir kaza! „ ya çevireceklerdi.

Selâmi içinden söyleniyordu:

— İntiharın yazılmasını meneden kanun, zâhirde, onun önüne geçmeyi hedef tutmuş görünüyor. Her intihar hâdisesinin tetkikinde, bir yara ile karşılaşmak, cemiyetin aksak veya tamamen bozuk bir tarafını görmek mümkün olduğuna göre, vâzıı kanunun hüsniniyetinden şüphe bilmem ki yersiz midir? O, neşter vurmaktansa, yaranın örtbas edilmesi taraftarıdır sanki... Dün, komşu kızının intiharını araştırsaydık, kimbilir kaç makamı mes'ul tutacaktık. yarın benim intiharımı kurcalasalardı, Bâbıâlinin bir insanı, kendini öldürmeğe sevkedecek ne berbat ve hayattan bezdirici muhit olduğu, o muhit insanlarının ıztırabı ortaya çıkacaktı!

METANET ZERAFET Hassasiyet

ORION-RADYO

Markaya Dikkat!!...

SAYIN MÜŞTERILERIMIZE MÜJDE

En ucuz ve garantili Amerikan mamulatı **DECCA** markalı **BATARYALI** radyolarımızda gelmiştir mevcudu azalmaktadır acele ediniz.

ÖMER BAŞEĞMEZ

VE ŞERIKI MÜESSESESI

Telefon : 168 Telgraf : BAŞEĞMEZ

Sayın Halkımıza **Müjde**

ALSARAY Ve TAN Sinemalarında

BU AKŞAM

İspanya İhtilâlini en meraklı ve en hakiki vesikalara istinaden canlandıran ve bugünkü Harbin modern silahlarile mücehhez Franco kuvvetlerile Kızıl İspanyol Askerieri arasındaki mücadeleleri ibret alınacak hissi, heyecanlı ve fevkalâde Meraklı bir Mevzu çerçivesi dahilinde gözleriniz önüne koyacak Olan

ALKAZAR

MUHASARASI

Türkçe Sözlü Mevsimin Rakîpsiz Filmi Şerefine Büyük Sinema Müsameresi Bir milletin mukadderatını bu uğurda dökülen Kanları ve yapılan büyük fedakârlıkları Canlı Hareketli bir tarzda yaşatan bu şaheserin Baş Sollerinde **MİREILLe BALİN ve FOSCO GIACCHeTTI** Gibi İki Büyük Artist Vardır. . . ,

TAN DA İLÂVETEN

Bütün Dünya Lisanlarına tercüme edilmiş olan en meşhur, en Meraklı ve en Heyecanlı

Polisiye Romanı **ARSEN LüPEN**

Büyük Fransız Edibi **MAURICE LEBLANC** ın Şaheseri

DİKKAT : Biletler Kapışılmaktadır İstical ediniz.

PEK YAKINDA : Charle Boyer ve Margerita Sullavan

HAYATIM SANA FEDA

Senenin en Büyük AŞK Dramında

TELEFON ALSARAY 212 Telefon TAN 266

ASRÎ *Sinemada*

SUVARE 8,30 **Bu Akşam** **SUVARE** 8,30

Sinema aleminin iki çift ideal Yıldızı ANNEBELLA — ROBERTTEYUNG

OĞLUMA KARI ARIYORUM

Emsalsız Şaheserinde sizleri neş'e ve zevk içerisinde iki saat eylendireceklerdir

İLÂVETEN: **TÜRKÇE Sözlü**

Namus Borcu

Bugün Gündüz Matinada

NAMUS BORCU

MEKSİKALI Fahişe

Satılık mağza

Tarsus kapusında 7 numaralı Yusuf Saminin mağazasında bulunan gözlük, saat oyuncak buna benzer binbir çeşit antikalarla Hazirana kadar icarı dahil olmak üzere bütün demir baş eşyasile toptan satışa çıkarılmıştır. İsteklilerin Fuat eczanesine müracaatları. 2746 20-21-22

İSTER MİSİNİZ?

Eğer **ZENGİN** olmak arzusu aklınızdan geçiyorsa hiç durmadan *Çukurova Gişesine* koşunuz. Buradan alacağınız bir **BİLETLE** mutlaka arzunuz yerine gelir.

Dikkat:

Çukurova Gişesi talilileri !

15 Sonteşrinde zengin olmak için vakit kaybetmeden dört yol ağzındaki gişemize koşunuz.

ADRES: **dörtyol ağzı Çukurova Gişesi . .**

Necip Özyazgan

Adana As. Satınalma komsiyonundan:

1-- Ciheti askeriye ihtiyacı için 500 Ton odun kapalı zarf usulile eksiltmeye konulmuştur.

2— Muhammen bedeli 20.000 lira ilk teminatı 1500 liradır.

3— ıhalesi 4/12/942 cuma günü saat 11 dedir.

4— Evsaf ve şartnamesi hergün komisyonda görülebilir.

5— İsteklilerin artırma eksiltme kanununa uygun olmak şartile hazırlayacakları teklif zarflarını ihale saatından behemhal bir saat evveline kadar Adana askerlik dairesindeki satın alma komsiyonuna vermiş bulunmaları lüzumu ilân olunur.

2728 17-21-26-1

üroloğ Operatör

DOKTOR

Suphi Şenses

Böbrek — Mesâne — Tenâsül

Hastalıkları Mütehassısı **Yeni Postahane karşısı**

Fakirler Parasız muayene edilir 2716

Temiz - Halis ve Katkısız Sade Yemeklik Yağı

Toptan ve Perakende

Yalnız **LÜKS BAKKALİYE**

sinden Temin Edebilirsiniz

Belediye Caddesi

DOKTOR

Turgut soyer

Hergün Hastalarını Hükûmet Civarı İstikamet Eczanesi karşısında çıkmaz sokak içinde no 121 de kabul eder.

Haftanın Salı ve Cuma günleride öğleden sonraları fakirlere meccani bakılır.

2355

T. İŞ BANKASI

Küçük Cari hesapları

1943 İKRAMİYE PLÂNI

KEŞİDELER *1 Şubat, 3 Mayıs, 2 Ağustos, 1 İlkteşrin tarihlerinde yapılır.*

1943 İKRAMİYELERİ

Adet	Liralık		Lira
1	1999	=	1999
1	999	=	999
1	888	=	888
1	777	=	777
1	666	=	666
1	555	=	555
1	444	=	444
2	333	=	666
10	222	=	2220
30	99	=	2970
60	44	=	2640
250	22	=	5500
334	11	=	3674

Türkiye İş Bankasına para yatırmakla yalnız para biriktirmiş ve faiz almış olmaz, aynı zamanda talilinizi de denemiş olursunuz. 377

Fiyat politikası

— Baştarafı birincide —

Dağıtma meselesi bugün dünyanın her tarafında iktisatta büyük yer tutmağa başlamıştır. Müstahsilden müstehlike kadar eşyaları ulaştırmak için lâzım olan iş yekûnu pek büyük bir kıymeti hâizdir. Zira istihsal fiyatile pazar fiyatı arasındaki fiyat farkı kaba bir tahmin ile, yüzde elliyi bulmaktadır. Dağıtmadan burada kastedilen mana, müstahsil ile müstehlik arasında mübadil rolünü oynayan ticaret değil, ayni zamanda nakliye, depolama, finanse etmek vesairedir. Müstehlike ucuz fiyat ile eşya satmak istersek, bunun müstahsilden aldığımız fiyatları azaltmaktan ziyade, dağıtmada olan bu yüzde elli ve belki daha fazla olan fiyat farkı nisbetini azaltmakta bulabileceğiz. İktisadın iyi işlemesi için dağıtmanın iyi çalışması lâzımdır. İstihsal artırılırken dağıtma işi ayni zamanda uygun bir tarzda cereyan etmezse, bu artışın tek başına pahalılığın önüne geçmesinin imkânı yoktur. Fiyatların sabit tutulması için diğer memleketlerde olduğu gibi memleketimizde de istihsal ile beraber dağıtma işine lâyık olduğu ehemmiyetin verileceğini yakında göreceğiz.

Satılık gazete

İki yüz kilo kadar satılık eski gazete vardır. Almak isteyenlerin Yeni Adana matbaasına müracaatları

1 - 2

Halkevi Reisliğinden:

Evimizde senelik resim ve fotoğraf sergisi 12/birinci kânun/942 cumartesi günü saat (15) de açılacaktır. Eserler en geç 7/birinci kânun/942 günü halkevine teslim edilmiş olmalıdır. Fazla malûmat almak isteyenlerin evimiz bürosuna müracaat etmeleri ilân olunur.

BUGÜN MATBAASI

Her Türlü Baskı Ve Cilt İşlerini Kabul Eder

Adana as. satınalma komsivonundan:

1— 200.000 kilo ekmek pişirmesi açık eksiltmeye konulmuştur.

2— Muhammen bedeli 4000 lira ilk teminatı 300 liradır.

3— Ihalesi 2-12-942 çarşamba günü saat 11 dedir.

4— Evsaf ve şartnamesi hergün komsiyonda görülebilir.

5— ısteklilerin belli gün ve saatte teminatlarile birlikte Adana askerlik dairesindeki satınalma komsiyonuna müracaatları ilân olunur, 2733 17-21-26-1

İmtiyaz Sahibi : CAVİT ORAL
U. Neşriyat Müdürü Avukat

Rifat YAVEROĞLU
Basıldığı yer : BUGÜN Matbaası